

[Početna](#) > [Budućnost](#) > [Kultura](#) >[KULTURA](#) [OBIČAJI](#) [OSOBE](#)

Dražen ZETIĆ: Bogatstvo nošnje u Lastvi i Kotoru

"Tradicija nije čuvanje pepela, nego prenošenje vatre!" (Thomas More)

Autor **Dražen Zetić**

Objavljeno 1 lis, 2024

fotografija: Dražen Zetić

Tradicija je zavjet. Neprestano vraćanje svojim prvobitnim korijenima, vrednotama i predajama. Narod bez tradicije je kao knjiga bez riječi, torzo bez udova. Kao takva poimljena stvarnost, tradicija nije neki beživotni turistički suvenir i show, raritet i anakronizam, ona je prije više neprestana cjelovita preobrazba (*oduhovljenje*) jednog prastarog naroda jugoistočnog Jadrana. Hrvatska starobokeljska nošnja (prema usmenoj tradiciji smatra se da je nastala u XVI. st.), odista je jedinstven primjer kako sačuvati prisjećanja na svoje predašnje odvetke nebrojenih generacija. Ponajprije dobrotске (te kasnije malo izmijenjene gornjolastovske), i prčanjске ženske narodne nošnje ukrašene ponegdje dijamantima i biserima, i mornarske odore Hrvata Bokelja (čeverica, ječerma i koret s zlatnim gajtanima, kitama i srebrnim dugmadima), nisu samo neki senzacionalistički relikv prošliosti, promidžbeni materijal iz etnografskih zbirki pomorskih muzeja. Te nošnje i odore su prije svega časni privilegij jednoga narodnog bića u svim vremenskim akropolama svijeta.

Tradicija je samoidentifikacija i svečani hvalospjev prošlosti, kruh s devet kora i nepatvoreni starodrevni hrvatski običaj. Ona se živi u dubinskim kapilarima svoga bića, osjeća kroz pjesmarice, kola, instrumente. Bilježi u dukalima i listinama, rustičnim napisima i nekropolama, kartularima i kronikama. Narod bez tradicije je kao tintarnica bez nalivpera, heraldika bez grbova. Uvijek se mora iznova revitalizirati i prepoznavati, njegovati i primjećivati. Ona je zaustavljeni trenutak svijesti, rafinirana ljepota rukotvorina (izvezenih motiva i obilježja), predragocjeni simbol u globalnoj elektronskoj agori novoga cyber doba. Krhka je i ranjiva, vajka nedovoljno zaštićena i ustoličena. Potrebuje u svakom desetljeću poticajnu energiju da iznova zablista na gradskim trgovima i obljetnicama, jubilejima i proslavama. Ona je brižni čuvar narodnih blaga, kroz svoje simbole rječito zbori o pripadnosti i postojanju. Bez nje pojedinac (narod) biva otuđen od kolektivne memorije prijašnjih pokoljenja.

Tradicija je izvorna legitimacija stvarnosti, čvrsti potporanj i vezivna armatura, osebujna povjesnica u jarkim koloritima bokeljskih travesi i faculeta. Ona je slojevit međuodnos i plodna magma. Događa se. Nešto što nam je uvijek očaravajuće u svakodnevnicu nerijetko opskurnih urbanih prostora i bezličnih mjesta. Oplemenjuje svojom prisutnošću, ritmičnim pokretima vještih pralja i tkalja, melodijama, raznolikošću profinjenih umijeća na suknu, baršunu i crnoj svili. Ona kao oznakovljena zbilja, upućuje na jednu tisućljetnu spiritualnu povezanost i čvrste kulturološke prožetosti nebrojenih naraštaja kroz minula stoljeća.

Naime, mnoga su carstva u krvoprolićima skončala na stratištima svojih feuda. To su danas samo beživotni posmrtni spomenici i naizgled vrijedni galerijski eksponati, dok sama tradicija kroz folklor (etnologiju i etnografiju), neminovno nadilazi odnarođivanje i raslojavanje, razbaštinjenje i rastakanje. Podsjeća na bremenite sudbine težaka, ali i neprikosnovenu hrabrost i istančanu socijalnu osjetljivost ljudi iz ruralnih sredina. Opominje svojom žrtvom zaodjevenom kroz pobune, ustanke zbog nepravdi i tiranije okrutnih imperija i moćnih sila kroz turbulentnu historiju ljudskog roda.

Tradicija je poput naroda, zadnjih 'rovovskih' utvrda i linija razgraničenja, gdje se u prvom planu na medijskoj sceni, pojavljuju postmodernistički pomodni stag-ovi i dekorativne instant vizualne pojave. Za razliku od tih nerijetko jednoznačnih besadržajnih ekskluziva i provizornih magijskih egzibicija, tradicija je uvijek vjerna svojoj svrsi, te u svojim metamorfozama vazda biva prepoznatljiva kao izraz, ekspresija i nadasve osobiti mistagoški čin.

Tradicija je rafinirani etnički habitus, bogomdana vrijedna stečevina u neposrednoj okolini i civilizacijskom okružju. Ona je zadnja utvrda kao nepokoriva starohrvatska baščina (*paštva*) u numeričkoj civilizaciji europskih polimorfnih društava. Nikada nije konzumeristički zamišljena u svojim porukama, niti tolerira akrobacije i karnevale, ona je putokaz i karavana duha kroz prohujala desetljeća. Predano skrbi, izoštrava osjetila svojih revnih subaštinka kroz epohe, te vazda u svojim razgranatim arhipelazima humusa ostavlja trajne obrise višestoljetne jezgre starosjedilačkoga autohtonog hrvatskog nacionalnog čuvstva jugoistoka Jadrana.

”

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Dražen ZETIĆ

Dražen Zetić - 176 Posts - 0

Comments

Pisac, pjesnik, fotograf, snimatelj, zaljubljenik u kulturu, povijest i umjetnost.

Ova web-stranica koristi Akismet za zaštitu protiv spama. Saznajte kako se obrađuju podaci komentara.

NASLOVNICA

O STRANICI I UREDNIŠTVU

PRAVILA PRIVATNOSTI

KONTAKT

SURADNJA

© 2024 - Biram DOBRO. Sva prava pridržana